

lettertypes; mocht de bladzijde 11 uit de Bill of Rights for Children iets uitvoeri-
ger gesitueerd worden; en is het vervelend dat men de identiteit niet kent van de
auteur van de eigen Info-Jeugd teksten, vooral omdat deze in de ikvorm gesteld
zijn.

Maar voor wie zich daar toch allemaal doorheen werkt, levert dit boekje zeer
veel relevante informatie, en argumentatie. De technische stijl van de teksten
laat wel vermoeden dat het niet de minderjarigen zelf zijn die dit zullen doen,
maar wel degenen die met jongeren omgaan: leraars, vormings- en welzijnswer-
ker.

Tevens geloof ik niet dat het boekje veel 'bekeerlingen' zal maken. Te weinig
van de vooronderstellingen die doen pleiten voor meer rechten voor minderjari-
gen worden goed uitgewerkt en de tegenwerpingen worden te snel afgedaan. Als
het echter de bedoeling is de reeds gemotiveerde jeugdwerkers allerhande een
hulpmiddel ter hand te stellen, dan is dit een schot dicht bij de roos.

Lode Walgrave

**Ministère de la Justice, Guide des droits des victimes. Préface de R. Badinter, Ed.
Gallimard, 1982, 307 blz., 19,50 FF**

Het slachtoffer van een misdrijf is op een zeer directe en soms onverwachte en
brutale manier bij dit misdrijf betrokken. Hij is degene die het misdrijf, dikwijls
letterlijk, aan den lijve ondervonden heeft. In veel gevallen betekent het een
rechtstreekse aanslag op zijn lichamelijke psychische of morele integriteit of
minstens op zijn vermogen. Een misdrijf zal dan ook dikwijls materiële, emotio-
nele en sociale gevolgen met zich meebrengen. Het is dan ook merkwaardig vast
te stellen dat de positie van het slachtoffer in het strafproces, dat zich quasi uit-
sluitend met de dader bezighoudt, op zijn minst dubieus is. Het slachtoffer wordt
– of voelt zich althans – dikwijls herleid tot de aangever van het misdrijf, tot een
getuige ten laste, tot iemand die men wel nodig heeft – b.v. in het kader van de
'waarheidsvinding' –, tot iemand waarvan het slachtofferschap soms zelfs sym-
bolisch gebruikt wordt om zware straffen te eisen tegen de dader, maar die langs
de andere kant dient te constateren dat hij met zijn eigen problemen 'niet tot zijn
recht komt'. De juridische weg om het herstel van zijn – dan nog maar materiële,
in geld waardeerbare – schade te bekomen is dikwijls een niet te doorgronden
labyrint. Gevolg is dat veel slachtoffers het gevoel krijgen dat zij in hun rechtma-
tige aanspraken miskend worden.

Uit onderzoek en experimenten in het buitenland, o.m. in Frankrijk en Ne-
derland, blijkt dat er bij veel slachtoffers een quasi totale onbekendheid is m.b.t.
de bestaande mogelijkheden van herstel van de opgelopen schade: onwetend-
heid b.v. over het feit dat men zelf het initiatief dient te nemen als slachtoffer, on-
wetendheid i.v.m. de diverse alternatieven waarover de benadeelde beschikt. Er
bestaat duidelijk een behoefte aan concrete, eenvoudige, bruikbare en toegan-
kelijke informatie over vragen als: hoe kan ik schadevergoeding bekomen, welke
zijn de voor- of nadelen van een burgerlijk of een strafproces, hoe moet ik zo'n
proces inspannen, waar en hoe moet ik klacht indienen of mij burgerlijke partij
stellen, wat gaat me dat allemaal kosten, hoe kan ik aan een pro deo advocaat ge-
raken, op welke schadevergoeding heb ik nu eigenlijk recht, kan ik deze schade

ook terugvorderen van mijn verzekeraar en welk zijn zijn en mijn verplichtingen, hoe moet ik teruggave verkrijgen van in beslag genomen goederen, wat moet ik doen als het O.M. niet wil vervolgen, hoe moet ik tot uitvoering van een vonnis overgaan.

Het Belgische Ministerie van Justitie gaf enkele jaren geleden een brochure (U werd benadeeld door een misdrijf, 8 blz.) uit waarin getracht werd in een eenvoudige taal – maar dit schijnt niet altijd te lukken – uit te leggen hoe men zich op de terechtzitting burgerlijke partij kan stellen. Opvallend aan deze korte tekst, en dat is ook onze voornaamste kritiek, is dat heel de problematiek van schade en schadeloosstelling vrij simplistisch en simpel wordt voorgesteld. Alsof men gewoon even naar de rechtbank gaat met een zelf samengesteld dossiertje om daar zonder veel problemen schadevergoeding te krijgen. Insiders weten maar al te goed, en reële slachtoffers ondervinden het zeer vlug, dat het allemaal zo eenvoudig niet is. Het valt dan ook te vrezen dat dit brochure'tje zijn mooie bedoeling niet kan waarmaken.

Vrij recent werd in Frankrijk door het Ministerie van Justitie, op initiatief van R. Badinter, een wegwijs voor slachtoffers uitgegeven die o.i. als een model kan beschouwd worden. Het boekje, uitgegeven in pocketvorm, geeft aan een zeer schappelijke prijs, meer dan 300 blz. informatie aan personen die slachtoffer werden van een misdrijf (in ruime zin). Het werk is onderverdeeld in 4 grote delen. In een eerste deel wordt beschreven wat het eigenlijk betekent slachtoffer te zijn van een 'misdrijf' (overtreding, wanbedrijf ... enz.) en hoe men zal reageren t.a.v. de dader. Bovendien wordt aangetoond hoe men schadevergoeding kan bekomen in het kader van een strafproces of van een burgerlijk proces en wat dat allemaal kost (met concrete cijfers!). De informatie is accuraat en duidelijk. In een tweede deel geeft men een overzicht van de meest voorkomende 'misdrijven' waarbij men telkens in een korte inleiding uitlegt wat de juridische kwalificatie feitelijk inhoudt – b.v. het onderscheid tussen diefstal en oplichting –, welke concrete stappen men onmiddellijk kan of moet zetten – b.v. i.v.m. de verzameling van bewijzen – om tenslotte te verwijzen naar een aantal hoofdstukken die terug te vinden zijn in het derde deel van het boek. In dit derde deel worden nl. een aantal problemen behandeld die, naargelang het geval, wel of niet toepasselijk zijn op een concrete situatie. Thematieken als de verantwoordelijkheidsvraag, het bewijs, verzekeringen, de verjaring, het beslag, rechtshulp, minnelijke schikking e.d.m. worden er beschreven. In het vierde deel tenslotte vindt de lezer een aantal nuttige adressen, een index en een verklarende woordenlijst. Een voorbeeld van de zorg die aan dit werk werd besteed is b.v. het feit dat telkens als een woord in de tekst voorkomt waarvan in de woordenlijst een verklaring te vinden is, dit aangegeven wordt met een tekentje. Bovendien is het opvallend dat moeilijke of delikate problemen niet ontweken worden. Als men het b.v. over slagen en verwondingen heeft, worden ook de voorwaarden voor de wettige zelfverdediging ontleed. Bij verkeersongevallen wordt ook de situatie van lifters bekeken. Bij moord wordt aan de nabestaanden ook instructies gegeven m.b.t. het onderzoek. Dit alles gebeurt in een klare en duidelijke taal, zonder veel franjes. Er wordt in de meeste gevallen ook aandacht geschonken en nuttige tips gegeven over de psychologische aspecten van het slachtoffer zijn. Kortom, een prima handleiding waar niet alleen de slachtoffers, maar ook hun hulpverleners, nuttige informatie zullen in vinden.

Het nut van dergelijk werk? Wij laten liever R. Badinter aan het woord. Zijn bedenking in het voorwoord tot dit boek lijkt me een nuttige overweging voor zijn Belgische collega: 'En Justice, tout est liè. Les sociétés les plus préoccupées du sort des victimes sont celles aussi qui s'attachent le plus volontiers à une politique de prévention de la délinquance et qui refusent les prisons-pourrissoirs. En revanche, les pays où la Justice conserve les pratiques répressives d'antan sont le plus souvent ceux où l'on ignore la solidarité avec les victimes. L'humanité n'est pas sélective, même si elle a ses orders de priorité dont la première est l'assistance aux victimes'.

F.H.

Slachtoffer van een ongeval: Wat moet ik doen?, uitgegeven door het Centrum voor Informatie in Assuranties, de Meeûsplantsoen 29, 1040 Brussel

Volgens de cijfers van de Beroepsvereniging van Verzekeringsondernemingen (B.V.V.O.) werden in het jaar 1982 alleen al 79.757 mensen het slachtoffer van een verkeersongeval waarvan 2.061 doden, 20.366 zwaargewonden en 57.330 licht gewonden. Als men de ongevallen op weg van en naar het werk niet meerekent, waren er in datzelfde jaar 179.629 arbeidsongevallen waarvan 168.317 met tijdelijke arbeidsongeschiktheid, 11.064 met blijvende invaliditeit en 248 met dodelijke afloop. Over de zogenaamde 'huishoudelijke' ongevallen zijn blijkbaar geen preciese cijfers beschikbaar. Alleszins staat vast dat er jaarlijks een zeer grote groep personen als slachtoffer van een ongeval zich de vraag stellen: wat moet ik doen?

Het is dan ook een gelukkig initiatief van hogergenoemde beroepsvereniging om, samen met het Centrum voor Informatie in Assuranties een brochure, in feite een mapje met vier steekkaarten, uit te geven waarin een heel pak praktische informatie is terug te vinden ten behoeve van deze categorie slachtoffers en waarin de voornaamste aspecten van de schadevergoedingsproblematiek worden belicht. Bedoeling is de map te verspreiden via verzekeringsmaatschappijen en hun inspecteurs, en via de makelaars en agenten. Men denkt er ook aan ze later ter beschikking te houden in ziekenhuizen en O.C.M.W.'s. De eerste steekkaart kreeg als titel 'waar in elk geval mee beginnen' en is vrij algemeen in zijn informatie. Ze is dan ook bedoeld voor alle slachtoffers, ongeacht de oorzaak van het ongeval. Er worden begrippen behandeld als aansprakelijkheid, wetsverzekering, rechtsbijstandsverzekeraar, wie zal de kosten betalen na ongeval, waarvan zal men leven gedurende een procedure enz. Op de tweede steekkaart vertrekt men van de hypothese waarin iemand slachtoffer is van een ongeval waarin een derde betrokken was. Men bespreekt er de vergoedingsmodaliteiten die zullen toegepast wanneer de aansprakelijkheden duidelijk vastgesteld zijn. Er wordt o.m. het onderscheid gemaakt tussen het geval dat de tegenpartij, die aansprakelijk is, verzekerd is of niet. Verder gaat men in op de vraag welke schade vergoed wordt, wie het bedrag bepaalt en hoe ... enz. De derde steekkaart handelt over een bijzondere categorie, nl. de arbeidsongevallen, toch wel een ingewikkelde materie. Men geeft informatie over vervangingsinkomens, consolidatie, homologatie, mogelijkheid tot herziening, fonds voor arbeidsongevallen. De laatste steekkaart geeft een overzicht van een aantal vragen m.b.t. de persoonlijk-